

REGLUGERÐ

um jarðrækt.

I. KAFLI

Um stjórn ræktunarmála.

1. gr.

Landbúnaðarráðuneytið (landbúnaðarráðherra) hefur á hendi æðstu stjórn allra ræktunarmála.

2. gr.

Búnaðarfélag Íslands hefur á hendi umsjón með framkvæmd þeirra ræktunarmála, sem lán eða ríkisframlag er veitt til samkv. jarðræktarlögum og reglugerð þessari.

3. gr.

Störf þau, sem Búnaðarfélagi Íslands eru falin með reglugerð þessari, annast búnaðarmálastjóri með aðstoð jarðræktarráðunauta félagsins, héraðsráðunauta og mælingamanna búnaðarsambandanna undir umsjón stjórnar félagsins.

4. gr.

Héraðsráðunautar í jarðrækt skulu vera framkvæmdastjórar búnaðarsambandanna og hafa á hendi leiðbeiningar og eftirlit með ræktunarframkvæmdum hver á sínu starfssvæði, þar á meðal:

- Veita bændum og öðrum, er jarðrækt stunda, aðstoð við að undirbúa ræktunarframkvæmdir og gera áætlanir um þær;
- leiðbeina um meðferð og notkun áburðar, þar á meðal að fá bændur til að leita eftir áburðarþrófinni með einföldum áburðartilraunum;
- leiðbeina mönnum þeim, er vinna í umferðavinnu að ræktunarframkvæmdum, sem framlag er greitt til samkvæmt jarðræktarlögum;
- leiðbeina um val, notkun, hirðingu og viðhald búvéla.

Héraðsráðunautar í jarðrækt skulu vera svo margir, sem nauðsyn krefur, að dómi Búnaðarfélags Íslands, enda samþykki ráðherra tölu þeirra og starfssvæði. Sé starfssvæði ráðunautar minna en meðal sýslufélag, skal framlag ríkisins lækka í hlutfalli við það. Heildarframlag ríkissjóðs til launagreiðslu héraðsráðunautar skal þó aldrei fara fram úr því, að ríkið greiði sinn hluta af fullum launum 15 ráðunauta.

Fela má sama manni að gegna starfi sem ráðunautur bæði í jarðrækt og búfjárrækt, enda fær hann þá greidd laun að hálfu samkvæmt jarðræktarlögum og að hálfu samkvæmt lögum um búfjárrækt.

Eigi má ráða mann að hálfu sem héraðsráðunaut í jarðrækt, án þess að hann gegni um leið ráðunautsstarfi í búfjárrækt á sama svæði, nema að sérstaka nauðsyn beri til, og að fengnu samþykki landbúnaðarráðherra.

Þar, sem starfssvæði ráðunauta er það yfirgripsmikið, að dómi Búnaðarfélags Íslands, að þeir fái ekki annað því, er heimilt að hafa mælingamenn þeim til aðstoðar, enda samþykki landbúnaðarráðherra tölu þeirra og launakjör, að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands.

Umdæmi ráðunauta skulu vera þessi:

- Félagssvæði Búnaðarsambands Kjalarnesþings (Gullbringusýsla, Kjósarsýsla, Keflavík, Hafnarfjörður og Reykjavík). 1 ráðunautur.

2. Félagssvæði Búnaðarsambands Borgarfjarðar (Mýrasýsla, Borgarfjarðarsýsla og Akranes). 1 ráðunautur. 68
1. maí
3. Félagssvæði Búnaðarsambands Snæfellsness- og Hnappadalssýslu (Snæfellsness- og Hnappadalssýsla). 1 ráðunautur.
4. Félagssvæði Búnaðarsambands Dalamanna (Dalasýsla). 1 ráðunautur, er fær greidd laun að hálfu sem jarðræktarráðunautur og að hálfu sem ráðunautur í búfjárrækt.
5. Félagssvæði Búnaðarsambands Vestfjarða (Barðastrandarsýslur, Ísafjarðarsýslur og Ísafjörður). 1 ráðunautur.
6. Félagssvæði Búnaðarsambands Strandamanna (Strandasýsla). 1 ráðunautur, er fær greidd laun að hálfu sem ráðunautur í jarðrækt og að hálfu sem ráðunautur í búfjárrækt.
7. Félagssvæði Búnaðarsambands Vestur-Húnavatnssýslu (Vestur-Húnavatnssýsla). 1 ráðunautur, er fær greidd laun að hálfu sem jarðræktarráðunautur og að hálfu sem ráðunautur í búfjárrækt.
8. Félagssvæði Búnaðarsambands Húnavatnssýslu (Austur-Húnavatnssýsla). 1 ráðunautur, er fær greidd laun að hálfu sem jarðræktarráðunautur og að hálfu sem ráðunautur í búfjárrækt.
9. Félagssvæði Búnaðarsambands Skagfirðinga (Skagafjarðarsýsla og Sauðárkrókur). 1 ráðunautur.
10. Félagssvæði Búnaðarsambands Eyjafjarðar (Eyjafjarðarsýsla, Grýtubakka- hreppur og Svalbarðsstrandarhreppur í Suður-Þingeyjarsýslu, Akureyri, Ólafsfjörður og Siglufjörður). 1 ráðunautur.
11. Félagssvæði Búnaðarsambands Suður-Þingeyinga (Suður-Þingeyjarsýsla, að undanskildum Grýtubakkahreppi og Svalbarðsstrandarhreppi, og Húsavík). 1 ráðunautur.
12. Félagssvæði Búnaðarsambands Norður-Þingeyinga (Norður-Þingeyjarsýsla). 1 ráðunautur, er fær greidd laun að hálfu sem jarðræktarráðunautur og að hálfu sem ráðunautur í búfjárrækt.
13. Félagssvæði Búnaðarsambands Austurlands (Múlasýslur, Seyðisfjörður og Neskaupstaður). 2 ráðunautar.
14. Félagssvæði Búnaðarsambands Austur-Skaftafellssýslu (Austur-Skaftafellssýsla). 1 ráðunautur, er fær greidd laun að hálfu sem jarðræktarráðunautur og að hálfu sem ráðunautur í búfjárrækt.
15. Félagssvæði Búnaðarsambands Suðurlands. (Vestur-Skaftafellssýsla, Rangárvallasýsla, Árnessýsla og Vestmannaeyjar). 3 ráðunautar.

Nú er ekki starfandi héraðsráðunautur í einhverju umdæmi og má þá ráða menn um stundarsakir til að annast mælingar og úttekt jarðabóta í umdæminu. Greiðsla fyrir starf þeirra fer fram á sama hátt og til héraðsráðunauta, að hálfu frá hlutaðeigandi búnaðarsambandi og að hálfu úr ríkissjóði, enda hafi landbúnðarráðherra samþykkt tilhögunina og launakjör mælingamanns.

5. gr.

Héraðsráðunautar taka laun eftir 8. fl. launalaga. Launin greiðast að jöfnu úr ríkissjóði og af hlutaðeigandi búnaðarsamböndum.

Þóknun til mælingamanna greiðist á sama hátt, enda samþykki landbúnaðarráðherra launagreiðslur búnaðarsambandanna vegna starfsemi þeirra.

Stjórnir hlutaðeigandi búnaðarsambanda setja héraðsráðunautum og mælingamönnum erindisbréf, með samþykki Búnaðarfélags Íslands.

68

6. gr.

1. maí Í hverjum hreppi eða bæjarfélagi skal vera eitt búnaðarfélag. Heimilt er þó, að búnaðarfélag nái yfir stærri svæði en einn hrepp, ef sérstakar ástæður mæla með því og Búnaðarfélag Íslands samþykkir.

Stjórnnum búnaðarfélaga skal skylt að halda skýrslur og reikninga, eftir því sem stjórn Búnaðarfélags Íslands ákveður. Samrit af skýrslum þessum og reikningum skal senda hlutaðeigandi búnaðarsambandi. Búnaðarsamböndin skulu árlega senda Búnaðarfélagi Íslands skýrslur um jarðræktarframkvæmdir innan síns umdæmis ásamt afriti af reikningum sínum.

Hver sá, er njóta vill ríkisframlags samkv. jarðræktarlögum og reglugerð þessari, skal vera félagsmaður í hlutaðeigandi búnaðarfélagi. Búi sami maður á tveimur eða fleiri jörðum sinni í hvorri sveit, þá skal hann vera félagsmaður í báðum hreppabúnaðarfélagunum, er í hlut eiga.

7. gr.

Ákvæði jarðræktarlaga og reglugerðar þessarar um ríkisfang til jarðræktar og húsbóta ná til:

1. Allra heimajarða eða hjáleigna, sem metnar eru sérstaklega til verðs samkv. fasteignamati, enda framfleyti býlið 9 kúgildum í minnsta lagi eða landverð þess að fasteignamati sé 1000 kr. hið minnsta. Undanskildar eru jarðir og jarðahlutar, er liggja innan skipulagssvæða kaupstaða, kauptúna, sjávar- og sveitaparpa.
2. Nýbýla, sem stofnuð eru samkv. lögum nr. 20 frá 31. jan. 1952, um landnám, nýbyggðir og endurbyggingar í sveitum.
3. Allra ræktunarlóða í kaupstöðum, kauptúnum, sjávar- og sveitaparpum, sem liggja utan takmarka skipulags byggingarlóða á hlutaðeigandi stað.
4. Félagsbundinna ræktunarfamkvæmda, sem gerðar eru í þeim tilgangi, að koma á fót eða efla sjálfstæðan búskap í sveit og við sjó, þar með talin hú, er bæjarfélög reka vegna nauðsynja bæjarins.

8. gr.

Ræktað land telst í reglugerð þessari: Tún, matjurtagarðar, akrar og véltæk og framræst áveituengi, sem liggja utan skipulagssvæða byggingarlóða í kaupstöðum, kauptúnum og sjávar- og sveitaparpum. Lönd þessi má eigi skerða, eða taka til annarra nota, nema um sé að ræða:

- a. Almenna nauðsyn ríkis-, bæjar- og sveitarfélaga.
- b. Nauðsynlegan atvinnurekstur, er eigandi landsins hefur með höndum eða efnir til.
- c. Sölu lands eða leigu, til þess að landið verði notað undir mannvirki vegna nauðsynlegs atvinnureksturs, er eykur verðmæti þess og ætla má, að verði til varanlegra hagsbóta fyrir hlutaðeigandi bæjar- eða sveitarfélag.

9. gr.

Nú þykir nauðsynlegt að láta af hendi ræktað land eða hætta að nytja það til ræktunar af þeim ástæðum, sem um getur í 8. gr., staflíð a—c, og skal þá ávallt leita umsagnar hlutaðeigandi héraðsráðunautar eða ráðunautar Búnaðarfélags Íslands, ef héraðsráðunautur er ekki starfandi á svæðinu, en að henni fenginni skal málið lagt fyrir hlutaðeigandi bæjar- eða sveitarstjórn til fullnaðar úrskurðar.

10. gr.

Vegagerð og línulagnir um ræktað og ræktanlegt land skal háð þessum takmörkunum:

1. Þegar vegir eða línur eru lagðar um ræktað land, skal þess ávallt gætt, að skerða 68
ræktunina sem minnst og að verkið valdi eigi öðrum óþægindum við notkun 1. maí
landsins en þeim, er ekki verður hjá komið, að álitu hlutaðeigandi héraðs-
ráðunautar. Ef héraðsráðunautur er ekki starfandi á svæðinu, skal leita álits
ráðunautar Búnaðarfélags Íslands.
2. Vega- og línustæði um ræktanlegt land séu valin þannig og þess gætt við lagn-
ingu, að það hindri eigi eða torveldi framræslu landsins og notkun til rækt-
unar. Að öðru jöfnu skal þess jafnan gætt, að skurðir með vegum geti komið að
sem bestum notum við þurrkun landsins. Skal þar, sem svo stendur á, undir-
búningi verksins hagað í samráði við hlutaðeigandi héraðsráðunaut. Ef hér-
aðsráðunautur er ekki starfandi á svæðinu, skal leita álits ráðunautar Búnaðar-
félags Íslands.

Línur, sem lagðar eru í jörð á ræktuðu landi eða ræktanlegu, skulu ætíð merktar svo greinilega á landinu, að ekki verði um villzt, hvar þær liggja, að öðrum kosti er ekki skylt að bæta tjón, er hljófast kann á línunum þessum við ræktunarframkvæmdir. Reynist nauðsynlegt, að dómi héraðsráðunautar eða ráðunautar Búnaðarfélags Íslands, að breyta, dýpka eða gera nýtt vegræsi vegna framræslu landsins, skal kostnaður sá, er af því leiðir, greiddur að hálfu af vegagerðaraðila (riki, sýslu eða hreppi) og að hálfu af þeim, er láta gera framræsluna.

3. Vegagerðaraðilum er skylt að haga framkvæmdum sínum þannig, að ræktan-
legu landi sé ekki eytt að óþörfu og af vegagerðinni stafi eigi eyðingarhætta
lands vegna jarðfoks, landbrots o. þ. l.

Náist eigi samkomulag milli hlutaðeigandi aðila um framangreind atriði, sker-
gerðardómur, skipaður þrem mönnum, úr ágreiningi. Sé einn tilnefndur af Búnaðar-
félagi Íslands, annar af samgöngumálaráðuneytinu, oddamann tilnefnir sýslumaður
í þeirri sýslu, þar sem ágreiningur hefur orðið.

II. KAFLI

Um ríkisframlög til jarðræktar og húsabóta.

11. gr.

Til framkvæmda þeirra í jarðrækt og húsabótum, sem taldar eru í þessari grein,
skal greiða framlag úr ríkissjóði sem hér segir (sbr. þó 17. gr.):

I. Áburðargeymslur:			
a. Safnþrær, alsteyptar	kr.	9.00	á m ³
b. Áburðarhús, alsteypt eða steyppt með járnþaki, þar með taldar steypptar áburðargeymslur undir gólfgrindum í fjárhúsum, enda sé dýpt þeirra eigi minni en 50 cm	—	5.00	— —
c. Haugstæði, steyppt með 1 m veggjum	—	3.00	— —
II. Framræsla vegna tún-, akur- eða engjaræktar (handgröftur):			
a. Skurðir handgrafnir	—	1.00	— —
b. Hnausræsi	—	0.75	— m
c. Önnur ræsi (viðar-, grjótt- og pípuræsi)	—	1.50	— —
III. Framræsla vegna tún-, akur-, engja- og hagaræktar (vél- grafnir skurðir):			

65/100 kostnaðar við gröft skurðanna, en hann telst þessi:
Leiga fyrir gröfu, greidd Vélasjóði eða öðrum aðila, virar,
hlerar, oliur og mannahald við gröftinn, eftir því, sem það
er ákveðið eða samþykkt af Vélanefnd ríkisins (sbr. 21. gr.).

68 IV. Jarðrækt:

1. maí

	Vinnsla og jöfnun lands vegna túnræktar:	
a.	Ræktun sanda	kr. 150.00 á ha
b.	Ræktun annars lands	— 200.00 — —
V.	Grjótnám úr ræktunarlendi, þar sem grjót er ekki seljanlegt	— 4.00 — m ³
VI.	Girðingar um ræktunarlönd, með föstum horn- og hliðstólpum, og sé eigi meira en 5 m bil á milli jarðfastra staura. Girðingar skulu vera minnst 5 strengja gaddavirsgirðingar úr nýju og óskemmdu efni, og sé jafnað í lægðir, eða jafngildi þeirra um vörn og varanleik, ef um vírnetsgirðingar er að ræða	— 0.30 — m
VII.	Heyhlöður:	
a.	Þurrheyshlöður steyptar með járnþaki eða þaki úr öðru jafngóðu efni	— 1.00 — m ³
b.	Þurrheyshlöður úr timbri, asbesti, jární eða öðru jafngildu efni á steypum grunni	— 0.75 — —
c.	Votheyshlöður, steyptar með þaki úr varanlegu efni ..	— 5.50 — —
d.	Súgþurrkunarkerfi í þurrheyshlöður, miðað við gólfflöt	— 5.00 — m ²
VIII.	Garðávaxtageymslur, steyptar, með þaki úr varanlegu efni	— 5.50 — m ³
IX.	Áveitur:	

Priðjungur kostnaðar við byggingu flóðgarða, en helmingur kostnaðar við byggingu flóðgátta og vatnsbrúa, enda sé verkið unnið eftir áætlun, sem Búnaðarfélag Íslands hefur látið gera eða samþykkt í sambandi við áveitu og framræsluframkvæmdir, sem unnið er að samkvæmt fullkominni heildaráætlun.

Framlag til jarðabóta greiðist því aðeins, að þær séu teknar út eigi síðar en á næsta ári eftir að þær eru fullgerðar.

Framlag til haugstæðis veitist því aðeins, að til sé nægilega stór safnþró fyrir kúabvag á býlinu.

Ekki veitist framlag til að byggja minni þurrheyshlöður en að rúmmál þeirra sé minnst 100 m³.

Greiðsla jarðabótaframlags til jarðabótamanna er bundin því skilyrði, að ræktunarsamband eða félag það, sem þeir eru félagar í, hafi gert Búnaðarfélagi Íslands full reikningsskil fyrir síðast liðið ár og greitt lögboðið gjald í fyrningarsjóð, sbr. lög um jarðræktar- og húsagerðarsamþykktir í sveitum, enda hafi jarðabætur þær, sem framlag er veitt á að því sinni, verið unnar að öllu eða einhverju leyti með vélum og verkfærum, sem voru á vegum hlutaðeigndi ræktunarsambands eða félags.

12. gr.

Skilyrði fyrir ríkisframlagi til framangreindra mannvirkja eru meðal annars þessi:

I. Áburðargeymslur:

a. Safnþrær, alsteyptar: Safnþróin sé lagar- og loftheld, afrennslisop og hreinsi- eða dæliop sé með þéttum lokunarbúnaði. Innan á safnþrær skal bera viðurkennt þéttiefni til varnar tæringu steypunnar.

b. Áburðarhús, alsteypt eða steyppt með járnþaki: Veggir og gólf skulu vera lagarheld og tryggt, að umbúnaður dyra sé þannig, að eigi komist rigningar- eða aðrennslisvatn í áburðinn og áburðarlögur renni ekki úr húsinu.

Grindur yfir áburðargeymslur í fjárhúsum og fjósum skulu vera gerðar samkvæmt teikningum, sem viðurkenndar eru af Teiknistofu landbúnaðarins,

eða Búnaðarfélagi Íslands, og sé frágangur þeirra fullnægjandi að dómi hlutaðeigandi héraðsráðunautar.

68
1. maí

II. Framræsla vegna tún-, akur- eða engjaræktar (handgröftur):

- a. Skurðir handgrafnir: Hver einstakur skurður skal hafa þá legu og dýpt, er fullnægi hlutverki hans í framræslunni. Skurðurinn skal vera hreinn, þ. e. að ekki liggja hnausar eða stórir steinar í skurðbotninum, er geti orsakað stærri eða minni stíflur, sem leiði til þess, að skurðbotninn aflagist eða grói upp um skör fram. Skurðfláinn sé aldrei minni en 1:½ og dýptin ekki minni en 1.20 m, þegar ekki er grafið niður á fastan jarðveg, nema frárennslisskurður sé. Skurðir, sem lokræst er í, séu ekki grynnri en 1.40 m, ef jarðvegur leyfir.
- b. Lokræsi handgrafin: Dýpt þeirra sé eigi minni en 1.20 m, þar sem jarðvegur leyfir. Ræsunum sé hagað þannig, að þau komi að sem beztum notum við þurrkun landsins.

III. Framræsla vegna tún-, akur-, engja- eða hagaræktar (vélgrafnir skurðir):
Um vélgrafna skurði gilda sömu fyrirmæli og um handgrafna skurði.

Þegar mælt er fyrir þessum skurðum og grafið eftir hæðatöflum, er úttektarmönnum skurðanna heimilt að leggja hæðartöfluna til grundvallar fyrir úttektinni þannig, að mæla yfirleitt aðeins það, sem er frávik frá hæðartöflunni. Þó skal gera prófmælingar til að sannreyna rúmtak skurðanna.

Ekki er leyfilegt að víkja frá fyrirmælum þeirra, sem fyrir skurðunum mæla, nema nauðsyn sé, vegna ófyrirsjáanlegra orsaka og skal þá leita sambands við hlutaðeigandi héraðsráðunaut eða mælingamann, ef þess er kostur, svo að skurðgröfuvinnan þurfi ekki að stöðvast. Þegar svo ber við, að slík frávik hafa reynzt óumflýjanleg, skulu skurðgröfumenn, að loknu verki, gefa hlutaðeigandi héraðsráðunaut eða mælingamanni skýrslu um, að hverju leyti hefur verið vikið frá hæðartöflu eða öðrum fyrirmælum um gröftinn.

IV. Jarðrækt. Ríkisframlag til jarðræktar greiðist því aðeins:

- a. Að landið sé innan löglegrar ræktunargirðingar.
- b. Að þurrkun landsins sé það fullkomin, að vænta megi fullrar eftirtekju.
- c. Að landið hafi verið unnið djúpt og vel, jafnað og valtað, svo að vatni veiti af yfirborði þess, og að öllu leyti þannig unnið, að sléttun landsins sem véltæks lands verði varanleg. Mýrarjarðvegur sé plægður djúpt.
- d. Að gengið sé vel frá skurðruðningum og spildurnar milli skurða séu fullunnar þannig, að ekki séu skildar eftir óunnar randir meðfram skurðum eða í hornum.
- e. Að nægilegur áburður sé borinn á landið.
- f. Að grasfræi hafi verið sáð í landið, eða það sé fullgróið túngróðri sem sjálfgræðsla.

V. Grjótnám. Ef grjóti er ekki ekið burtu af hinu ræktaða landi né það grafið í jörðu, skal gengið snyrtilega frá því og þannig, að það hamli sem minnst allri vinnu á landinu.

VI. Girðingar um ræktunarlönd skulu í minnsta lagi samsvara 5 strengja gaddavirsgirðingu úr nýju óskemmdu efni, er sé 1 m á hæð með 5 m bili á milli jarðfastra staura, og uppfylla eftirfarandi skilyrði:

- a. Gaddavirsgirðing sé vel strengd. Vel séu jafnaðar allar mishæðir undir girðingunni, svo að sauðkindur skriði ekki undir.
- b. Gaddavirsgirðing, 5 strengja, má vera 10 cm frá jörðu, en síðan sé milli-bil strengjanna, talið neðan frá: 15 cm, 20 cm, 25 cm og 30 cm. Sá girt með vírneti, skal minnst 1 gaddavírsstrengur vera ofan við netið.

- c. Þar sem staðhættir benda til, að girðing verði ekki flutt um set, er heimilt að hlaða traustan garð undir vírinn í stað eins eða fleiri strengja.
- d. Gengið skal svo traustlega frá öllum horn- og hliðstólpum, að þeir haggist ekki.

VII. Heyhlöður:

- a. Þurrheyshlöður steypar með járnþaki eða þaki úr öðru efni jafngóðu: Hlöðurnar skulu vera alsteypar að veggjum og byggðar á traustum og vatnsþéttum grunni. Nú er hætta á, að dómi úttektarmanns, að grunnur leiði vatn til hlöðunnar, og verður hún þá því aðeins tekin út, að vatn sé ræst frá og gólfíð steyp. Nú eru veggir að hlöðu steypdir að nokkru leyti, og er þá heimilt að veita ríkisframlag, samkvæmt 11. gr. jarðræktarlaga VII. a., á þann hluta hlöðunnar, sem steypur er, þó því aðeins, að helmingur hlöðunnar að minnsta kosti sé steypdur og veggirnir steypdir frá grunni.
- b. Þurrheyshlöður á steypum grunni úr timbri, asbesti, járnri eða öðru jafngildu efni: Þær skulu vera traustar að efni og frágangi. Varðandi grunnvatn og gólf gilda sömu fyrirmæli og um hlöður taldar undir staflið a.
- c. Votheyshlöður, steypar, með þaki úr varanlegu efni: Hringlaga votheyshlöður séu ekki minni en 3 m í þvermál. Hlöður með annarri lögum skulu ekki hafa minni grunnflöt en sem því svarar, og vel skal steyp í öll horn hlöðunnar. Hlöðurnar séu vel sléttar að innan og á þær sé borið viðurkennt þéttiefni til varnar tæringu steypunnar. Frárennsli sé úr botni hlöðunnar. Þannig sé gengið frá bæði þurrheys- og votheyshlöðum að utan, að jarðvegsþungi í sambandi við frostverkanir séu ekki hættulegur fyrir veggina.
- d. Súgþurrkunarkerfi í þurrheyshlöður: Súgþurrkunarkerfin skulu gerð eftir teikningum frá Búnaðarfélagi Íslands eða Teiknistofu landbúnaðarins, eða teikningum samþykktum af öðrum hvorum þessara aðila.

VIII. Garðávaxtageymslur, steypar, með þaki úr varanlegu efni:

Sérstök áherzla skal lögð á: Að öruggt sé, að vatn komist ekki í geymsluna; að geymslan sé nægilega einangruð gegn hitabreytingum og að loftræsla sé örugg.

IX. Áveitur:

- a. Flóðgarðar af venjulegri stærð svo og stærri garðar í vatnsfarvegi eða djúpar lægðir, sem gerðir eru vegna áveitu, skulu þaktir með grasrót (sniddu, grastorfi, þökum eða grashnausum) þannig að þeir grói fljótt. — Háir stíflugarðar, sem væntanlega mæta allmiklu ölduróti, skulu vatnsmegin klæddir grjóti eða öðru varanlegu efni, er veiti þeim trausta vörn.
- b. Flóðgáttir úr timbri, steinsteypu eða járnri geta verið lokaðar að ofan (pípur eða brýr vegna umferðar) eða opnar.
- c. Vatnsbrýr úr timbri, steinsteypu, járnri eða viðurkenndum gerviefnum. Þær geta verið opnar að ofan eða lokaðar, og þá legið hvort heldur er yfir eða undir þeim farvegi, sem „brúaður“ er.

Framlag á þessi mannvirki undir a.-, b.- og c.-liðum greiðist samkvæmt kostnaðarreikningum samþykktum af Búnaðarfélagi Íslands eftir að úttekt hefur farið fram.

13. gr.

68

1. maí

Skýlt er héraðsráðunautum að tilkynna Búnaðarfélagi Íslands, ef jörðum í umdæmum þeirra er skipt í fleiri býli, eða ef tvö eða fleiri býli eru sameinuð í ábúð eins manns. Skýrslur héraðsráðunauta skulu ávallt bera með sér, hverjir séu ábúendur jarðanna.

Héraðsráðunautar og mælingamenn, er annast úttekt jarðabóta, skulu skila jarðabótaskýrslum til Búnaðarfélags Íslands svo fljótt, sem verða má, og eigi síðar en en fyrir lok febrúarmánaðar ár hvert.

14. gr.

Ríkissjóður greiðir verðlagsuppbætur á jarðabætur þær, sem taldar eru í 11. og 17. gr. reglugerðar þessarar, samkvæmt vísitölu framfærslukostnaðar, að undanteknum tölulíðum III. og IX. (vélgrafnir skurðir og áveitur) í 11. gr.

Á framlag ríkissjóðs til jarðabóta samkvæmt 11. og 17. gr. reglugerðar þessarar, að viðbætti verðlagsuppbót þeirri, sem ákveðin er í 1. málsgrein þessarar greinar, greiðist 15% álag.

Af jarðabótaframkvæmdum þeim, sem taldar eru í 11. gr. reglugerðar þessarar (að undanskildum IX. lið), að viðbætti verðlagsuppbót og álagi, renna 5% til hlutadeigandi búnaðarféлага til sameiginlegra félagsþarfa, nema af vélgröfnum skurðum. Af framlagi til þeirra greiðist 3%.

Nú lætur framræslu- eða áveitufélag, sem sett hefur sér samþykkt, er hlotið hefur staðfestingu stjórnarráðsins, ræsa fram lönd félagsmanna sinna, og á þá félagið rétt á að fá til sameiginlegra félagsþarfa þau 3%, sem greidd eru af jarðabótaframlögum vegna skurða, er félagið lætur grafa.

15. gr.

Búnaðarfélag Íslands skal halda spjaldskrá yfir jarðabætur og jarðabótaframlög til hvers býlis og hjá hverjum jarðabótamanni. Skrásettar skulu allar umbætur þær, sem unnar eru og ríkisframlag er greitt til samkvæmt 11. gr. jarðræktarlaga nr. 45 17. maí 1950, og síðari breytingum á þeim lögum. Skrásetning þessi tekur og til þjóð- og kirkjujarða, að því er snertir upphæðir þær, er þessum jörðum ber í jarðræktarframlögum. Skal þá skrá sérstaklega, hve mikið af framlaginu gengur til afgjaldsgreiðslu. Á sama hátt skal skrá þær jarðabætur, sem unnar eru á ræktunarlöðum í kaupstöðum og kauptúnum.

16. gr.

Ekkert ríkisframlag greiðist til jarðræktar og bygginga á því landi, sem ætla má að dómi Búnaðarfélags Íslands, að tekið verði á næstu 20 árum, eftir að verkið er unnið, til lóða undir hús, fiskreitir eða til annars, sem er óviðkomandi jarðrækt.

17. gr.

Ábúendur þeirra jarðeigna ríkisins, sem ekki eiga kost á ábúð samkvæmt lögum nr. 116 30. des. 1943, um ættaróðal og erfðaábúð og síðari breytingum á þeim lögum, mega vinna jarðarafgjaldið af sér með þeim jarðabótum, sem framlag er veitt til samkvæmt 11. gr. Reiknast þær til afgjaldsgreiðslu 50% hærri en styrkuppþæðinni nemur.

III. KAFLI Um vélasjóð.

18. gr.

Framkvæmdastjóri Vélasjóðs hefur fyrir hönd Vélanefndar aðalumsjón með rekstri skurðgrafa, svo og annarra jarðræktarvéla, er sjóðurinn kann að eignast eða starfrækja.

19. gr.

Landþurrkunar- og áveitufélög, sem stofnuð eru samkvæmt fyrir mælum vatnala, nr. 15 frá 23. júní 1923, 4. og 8. kafla, hafa rétt til að fá skurðgröfur og jarðræktarvélar Vélasjóðs leigðar, eftir því, sem ástæður leyfa og Vélanefnd ákveður. Hið sama gildir um ræktunarframkvæmdir á vegum ríkisins, búnaðarsambönd, ræktunarsambönd, hreppabúnaðarfélög, bæjar- og sveitarfélög.

Leiga vélanna skal ávallt fara fram samkvæmt skriflegum leigusamningi, og sé tilgreindur leigutími, er að jafnaði skal vera 1 ár, leigugjald, gjalddagi o. fl., er varðar leigukjör og skilmála, svo og önnur atriði, er til kunna að koma.

Leigan skal miðuð við, að hægt sé að viðhalda vélakosti Vélasjóðs og endurnýja hann á eðlilegan hátt og eftir því sem þörf krefur. Leigu fyrir skurðgröfur skal miða við grafinn rúmmetra; heimilt er þó, þegar um sérstæð verkefni er að ræða, að leigja gröfuna gegn ákveðnu gjaldi á klukkustund.

20. gr.

Leiga eftir skurðgröfur Vélasjóðs skal greidd að fullu fyrir árslok árið, sem unnið er. Þó skal Vélanefnd heimilt að taka ávísanir á framlag ríkissjóðs til framræslunnar, er greiðast skal að lokinni úttekt, gildar sem greiðslu á allt að helmingi leigunnar, enda komi samþykkt landbúnaðarráðuneytisins til.

Vélanefnd er heimilt að krefjast þess, að leigutaki setji tryggingu fyrir greiðslu leigugjalda eftir skurðgröfur þær, sem þeim eru seldar á leigu.

Vélanefnd getur krafizt, að allt að helmingur áætlaðs leigugjalds greiðist fyrirfram, ef sérstakar ástæður þykja til, að dómi nefndarinnar.

21. gr.

Leigutaki greiðir allan kostnað við rekstur véla þeirra, er Vélasjóður selur á leigu, en hann telst:

- a. Leiga til Vélasjóðs.
- b. Laun manna þeirra, er með vélunum vinna, slysatryggingariðgjald þeirra, svo og fæði og húsnæði, enda samþykki Vélanefnd kostnaðarliði þessa.
- c. Brennslu- og smurolíur.
- d. Virar og flekar, sem notaðir eru við gröftinn.
- e. Aðdrættir allir til vélanna, svo og flutningur til og frá verkstæði á vélahlutum þeim, er gera þarf við.
- f. Vinna og kostnaður við að búa gröfuna í vetrarlægi.
- g. Heimilt er leigutaka að leggja á liðina b.—f. í þessari grein fyrir stjórnar- og innheimtukostnaði allt að 5%.

22. gr.

Leigutaki skal hafa eigi færri en 2 menn, sem færir eru um að stjórna vélinni við gröft, enda samþykki Vélanefnd ráðningu manna þessara. Heimilt er að láta skurðgröft fara fram í ákvæðisvinnu, sé sú ráðstöfun hagkvæm og samþykkt af Vélanefnd.

Þegar um ákvæðisvinnu er að ræða, skulu liðir b., c., d., e. og f. í 21. gr. 68
 ávallt innifaldir í vinnutaxta þeim, sem um er samið við skurðgröfustjóra. I. maí

Þegar ákvæðisvinna er viðhöfð, er leigutaka heimilt að leggja á 2½% fyrir stjórnar- og innheimtukostnaði.

23. gr.

Leigutaki skal ávallt gæta fyllstu hagsýni við skipulagningu vinnunnar, flutning milli vinnustaða, svo og allt það, er hefur áhrif í þá átt, að auka afköst vélanna og gera vinnuna sem ódýrasta.

24. gr.

Leigutaki skal ávallt láta skurðgröfumenn framkvæma allar minni háttar viðgerðir eins fljótt og frekast er unnt. Í því sambandi skal ávallt leita eftir, hvort vélahlutir, er kann að vanta, eru fyrir hendi í geymslum Vélasjóðs, áður en til nýsmíðis er gripið. Þegar um meiri háttar bilanir er að ræða, skal framkvæmdastjóri eða viðgerðarmenn Vélasjóðs til kvaddir og leitað álits þeirra og forsagnar. Skytt er skurðgröfustjórum að aðstoða viðgerðarmenn Vélasjóðs við viðgerðir, Vélasjóði að kostnaðarlausu. Kræfir viðgerðarreikningar leigutaka skulu úrskurðaðir af framkvæmdastjóra Vélasjóðs og endurgreiddur samkvæmt því.

Leigusali (Vélasjóður) er skyldur til að hafa skurðgröfur sínar í leigufæru standi, þegar þær eru afhentar til leigu, og hraða viðgerðum á þeim, eftir því sem unnt er. — Verði leigutaki fyrir miklu tjóni vegna vanrækslu á þessu, ber leigusala að bæta tjón það, er af slíku kann að leiða.

25. gr.

Framræsla, sem unnin er með skurðgröfum, skal ávallt framkvæmd samkvæmt áætlun, gerðri eða samþykktri af hlutaðeigandi héraðsráðunaut eða jarðræktaráðunaut Búnaðarfélags Íslands.

Við útreikning leigu eftir skurðgröfur Vélasjóðs skal úttekt héraðsráðunauta og mælingamanna búnaðarsambandanna lögð til grundvallar.

26. gr.

Leigutaki eða skurðgröfustjóri, sé um ákvæðisvinnu að ræða, skal mánaðarlega láta framkvæmdastjóra Vélasjóðs í té vinnuskýrslur, svo og í árslok árskýrslur um vinnuafköst og kostnað við framkvæmdirnar, á þar til gerðum eyðublöðum, er Vélasjóður lætur í té.

Ársskýrsla skal send Vélasjóði strax, þegar vinnu er hætt og úttekt verksins hefur farið fram.

27. gr.

Vélanefnd aðstoðar ræktunarsambönd og aðra þá aðila, er eiga skurðgröfur og starfrækja þær við framræslu til ræktunarþarfa, varðandi útvegum varahluta og víra og við viðgerðir á allan þann hátt, sem kostur er, kringumstæður leyfa og eftirlit með slíkum vélakosti á vegum Vélanefndar gefur tilefni til.

IV. KAFLI

Almenn ákvæði.

28. gr.

Sá, er segir héraðsráðunaut, mælingamanni eða Búnaðarfélagi Íslands visvitandi rangt til um framkvæmdir og gerð þeirra jarðræktar- og húsabóta, sem framlag er greitt til samkvæmt jarðræktarlögum, eða brýtur að öðru leyti í bága við

68 ákvæði laganna og reglugerðar þessarar að því, er verulegu máli skiptir, skal sæta 1. maí sektum frá 100—1000 krónum, og ef það er gert í eigin hagsmunaskyni má þyngja refsinguna um helming.

29. gr.

Brjótí héraðsráðunautur, mælingarmaður eða ráðunautur Búnaðarfélags Íslands þær fyrirskipanir, er honum eru settar í erindisbréfi, eða fari ekki eftir fyrirmælum jarðræktarlaga og reglugerðar þessara, skal hann sæta sömu refsingu, er getur í 28. gr., nema þyngri refsing liggja við að lögum.

Með mál út af brotum á þessari grein og 28. gr., skal farið sem almenn lög-
reglumál.

30. gr.

Búnaðarfélag Íslands gefur út fyrirmæli og leiðbeiningar um gerð jarðabóta og húsabóta, sem framlag er veitt til úr rikissjóði, samkvæmt jarðræktarlögum og reglugerð þessari, svo og um úttekt þeirra.

Ákvæði til bráðabirgða.

Meðan eigi er, að dómi Búnaðarfélags Íslands, völ á nægilega mörgum búfræðikandidötum til að gegna héraðsráðunautsstörfum, má til bráðabirgða og til eins árs í senn ráða búfræðinga með venjulegri búfræðimenntun, enda samþykki Búnaðarfélag Íslands ráðninguna.

Til ársloka 1960 skulu þau býli, er hafa minna en 10 ha tún, njóta 450 króna framlags á ha til jarðræktar og 3 kr. á hvern m³ í handgröfnum skurðum, ef ekki þykir, að dómi Búnaðarfélags Íslands fært að fá skurðgröfu til að vinna verkið, hvort tveggja að viðbætti verðlagsuppbót.

Umsókn, varðandi þetta hækkaða framlag á handgrafna skurði, skal senda Búnaðarfélagi Íslands. Henni skal fylgja umsögn hlutaðeigandi héraðsráðunautar eða mælingamanns, er greini meðal annars frá:

1. Stærð á ræktunarhæfu þurrlendi, er komið getur til greina að rækta á viðkomandi stað.
2. Áætlaðri stærð þess votlendis, sem tiltækilegt er að þurrka til ræktunar eða beitar.
3. Þörf nærliggjandi jarða fyrir landþurrkun.

Til ársloka 1955 skal þúfnasléttun í túni njóta 450 kr. framlags á ha, að viðbætti verðlagsuppbót.

Reglugerð þessi er sett samkvæmt lögum nr. 45 17. maí 1950 og lögum nr. 29 9. maí 1955, um breyting á jarðræktarlögum nr. 45 17. maí 1950, til að öðlast þegar gildi. Jafnframt er úr gildi felld reglugerð nr. 92 17. maí 1951 um jarðrækt.

Landbúnaðarráðuneytið, 1. maí 1956.

Steingrímur Steinþórsson.

Árni G. Eylands.